

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

6. De potestate Imperatoris, deq[ue] Imperij administratione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

ne, C. de Quadrien. prescript. & Baldus in l. ultim. C. de Quadrien. prescript. & Innocentius in capit. Venerabilem, de elect. scriptum reliquerint: Si Imperator loco debito coronam non accipiat, potestatem administrandi recipere potest à Coloniensi Archiepiscopo. Quidam tamen tunc Bononiæ asserunt, non posse Imperatorem alibi, quam Romæ corona aurea redimiri. Sed tandem communi consensu definitum est, ad Imperij substantiam non pertinere, ut Romæ Imperator diadema suscipiat, sed eo loco, quem Romanus Pontifex designauerit.

Septimo quaeritur, An possit Imperator per procuratorem coronari? Respondeo, minime, quia antequam coronam accipiat, vngi, & consecrari debet: sed per procuratorem vngi, sacrari que non potest. Si roges, An per Nuncium à Romano Pontifice missum coronari queat? Respondeo, si vnctus prius, & consecratus Imperator sit, posse per Nuncium aliquem coronam accipere ita scilicet, ut Pontifex mittat coronam per aliquem Nuncium, vtream Imperatori præsul aliquis à Pontifice designatus imponat: non tamen sic, ut Nuncij nomine, & vice Imperator coronetur.

Octavo quaeritur, An Imperator dum diademate coronatur à Romano Pontifice, sese eidem Pontifici, & ecclesiæ iureiurando obligare debeat? Antonius Rossellus lib. de potestate Pape ait, ad iusiurandum Imperatorem non esse adigendum: tum quia diuino iure compellitur Summo Pontifici, & Romanæ Ecclesiæ obedire, tum quia iurando, sese Romani Pontificis, ut ille ait, Vasallum, Feudatarium, seu Vicarium esse profiteretur. Verum quidquid ille dicat, tum ex more, tum ex Canonico iure constat, Imperatorem diademate Romæ à summo Pontifice non coronari, nisi prius iuret, se Romanam Ecclesiæ, & Christianam Rempublicam tutaturum, atque defensurum. Clement. I. de Iureiurando. vbi formula iusiurandi talis continetur: Ego N. Romanorum Rex annuente Domino, futurus Imperator, promitto, spondeo, & polliceor, atque iuro coram Deo & beato Petro, me de castro protectorem, procuratorem, & defensorem fore summi Pontificis, & huius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in omnibus necessariis, & utilitatibus suis, custodiendo, & conseruando possessiones, honores, & iura eius, quantum diuino iussus adiutorio fuero, secundum scire, & posse meum, recta & pura fide. Sic me Deus adiuuet, & hac Sanctæ Dei Evangelia: Sic ibi. Item ostendit Pontifex, Imperatores, qui præcesserunt, iusiurandum præstare consueuisse. Et certe in capitulo, Tibi Domino, distinctione 63. Otho I. Imperator iurauit in hunc modum: Tibi Domino Iohanni Papa ego Rex Otho promitto, & iurare facio per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, & per lignum hoc vniuersæ Crucis, & per has Reliquias Sanctorum, quod si permittente Domino, Romam venero, Sanctam Romanam Ecclesiam, & te Rectorem ipsius, exaltabo secundum meum posse, & vitam, aut membra nunquam, neque ipsum honorem quem habes, mea voluntate, aut meo consilio, aut meo consensu, aut mea exhortatione, perdes: & in Roma nullum placitum aut ordinationem faciam de omnibus, quæ ad te, aut Romanos pertinent, sine tuo consilio: & quicquid de terra S. Petri ad nostram potestatem peruenierit, tibi reddam: & cuiuscunque Italicum regimen commiserò, iurare faciam illum, ut adiutor tui sit ad defendendum terram S. Petri secundum suum posse. Hæc ibi. Iurat igitur Imperator antequam diadema suscipiat à Pontifice Romano, se ipsius Pontificis, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ perpetuum patronum, propugnatorem, & protectorem futurum.

CAP. VI.

De Potestate Imperatoris, de que Imperij administratione.

Primo quaeritur, An electus in Regem Romanorum, vocetur Imperator, antequam à Rom. Pontifice coronetur? Castaldus, de Imperatore, quaestione quadragesima

quinta, ostendit communem esse vtriusque Iuris Doctorum sententiam, non dici simpliciter Imperatorem, sed designatum duntaxat, vel nominatum, siue electum. Adfect pro hac re Bartolomæus, Baldus, Innocentius, Speculator, Angelus, Abbatem, & Ioannem Andream, Felinum, & alios. Et profecto ex capitul. Venerabilem, de electio. & Clementina prima, de Iureiurando, colligitur, electum in Regem Romanorum, dici futurum Imperatorem. Olim cum Germaniæ Regnum cum Italia Regno coniunctum non erat, electi à Principibus Germaniæ in Reges, dicebantur Germanorum Reges, non Reges Romanorum: tales fuerunt post Arnulphum Imperatorem LVDOVICVS Quartus, filius eius, Conradus Primus, olim Franconiæ Dux; Henricus Primus, filius Othonis Ducis Saxonie, & Pater Othonis Primi Imperatoris, At postquam edita est constitutio de septem Electoribus Imperatoris, Germaniæ Regnum fuit semper cum Italia Regno consociatum: ac proinde statim, ut eligebatur aliquis in Regem Germanorum, censebatur pariter electus in Regem Italiae siue Romanorum: sed Imperator non dicebatur, donec à Romano Pontifice confirmatus, vnctus, & consecratus auream coronam acciperet. Hinc orta est diuersa ratio numerandi, & nominandi Imperatores apud Germanos, & apud Italicos scriptores. Germani enim nominant Henricum Secundum, Imperatorem qui Othoni Tertio Imperatori successit: sed Itali verius, & melius appellant hunc Henricum Secundum quidem Germaniæ Regem, sed Primum Imperatorem: quia Henricus Primus, fuit quidem Rex Germanorum, sed nunquam coronatus Imperator. Item, Germani scriptores vocant Conradum secundum eum, qui prædicti Henrici proxime successit: Italici vero, Conradum secundum Regem, sed primum Imperatorem quia Conradus Primus, fuit Germaniæ Rex, sed nunquam à Pontifice Romano Imperij coronam accepit. Eadem diuersitatis ratio secuta est in nominandis Henricis, & Conradis Imperatoribus, qui deinceps consecuti sunt.

Secundo quaeritur, An quamprimum atque electus aliquis est in Regem Romanorum, rite & legitime imperij res administret, ita vt rata sint, & firma, que facit, quamuis nondum sit coronatus à Romano Pontifice, vnctus, sacratus, vel confirmatus? Hanc quaestionem tractauit Oldradus cons. 180. & in vtramque partem multa argumenta congegit, Glossa in Clement. prima, de iureiurand. in verbo, Reges, Albericus, Cynus, Salicetus, & alij in l. ult. C. de Quadrien. prescript. Castaldus de Imperatore, quaest. quadragesima sexta, Augustinus Triumphus, de potestate Ecclesiæ quaest. 39. Turrecremata in capitul. Legimus distinctione 39. quaest. sexta, Cornutus in consil. 177. volumine primo, & consil. prim. volumine tertio. Eam quaestionem publice olim disputauit Iacobus Arena, qua in disputationem inferuit Cynus in leg. Bene à Zenone, C. de Quadrien. prescript. & teste Alberico in leg. prædicta, Bene à Zenone. tempore Iohannis 22. & Benedicti XII. & Ludouici Bavari, electi in discordia Imperatoris, agitata est magnopere hæc controversia: & Ludouicus ille Bauarus anno 1338. Constitutionem edidit consilio, ut refert Naucler. volum. 2. Chronogr. generat. 45. quorundam Religiosorum fratrum ex familia Franciscana, quam ad verbum habent Albericus, & ipse Naucler, in qua decreuit, ex sola electione esse verum, & legitimum Imperatorem, & rite, ac legitime eo ipso Imperij res administrare; & contrarium dicentes voluit, vt omni iure, dignitate, & officio priuarentur, & vt tanquam læsæ maiestatis poena punirentur. Addit idem auctor, se in Curia Romana eo tempore fuisse, & Prælatos, ac Doctores tum in Curia, tum extra eam de hac re consultos respondisse, ex sola electione Imperatorem legitimam Imperij administrationem consequi.

In hac igitur quaestione sunt duæ opiniones, quarum vna negat Imperatorem ex sola electione, Imperium administrare posse. Hæc sententia solum considerat, quid po-

restatis

testatis ex iure communi Imperator habeat, non quid ex consuetudine, & more possit. Sic Glossa in l. Bene à Zenone, C. de Quadrien. prescrip. in verbo, Insulas; Salicetus, ibi. Hosti. in e. super quibusdam. de Verborum significat. Speculator in t. de Rescripti presentatio. §. ult. versiculi. Item quod obtentum, Oldrad. consil. 180. August. Triumphus de potestate Papa q. 39. Turrecremata in e. Legimus. dist. 93. q. 6. Felin. in e. cum te. de rescrip. n. 2. Qui omnes ea inmittuntur ratione, quod ex sola electione Imperator non est, vt superius ostendi; sed nemo operatur, aut equam sit.

Altera opinio affirmat, Imperatorem rite, & legitime ex sola electione habere ius, & auctoritatem Imperium administrandi. Huius opinionis Castaldus in tract. de Imperatore, q. 46. dicit esse Innoc. Archidiaconum, Baldum, Calderinum, Paulum, Imolam, Abbatem, Cardinalem Alexandrinum, Ioannem Andream, Bartolum, Andream Siculum, Antonium Rosellum, Albericum, & alios ibi ab eodem memoratos, videlicet Socinum consil. 63. vol. 3. Decium in e. Eam te. de rescrip. & Corneum consil. vol. 3. qui dicunt hanc esse communem sententiam, & reuera communis fuit. Ceterum Panorm. in e. Venerabilem, de elect. ait: Licet olim varia fuerint opiniones, hodie receptum est consuetudine, vt statim administrat. Inno. in eod. c. Venerabilem: Si in loc. inquit, debito non posse coronam accipere, nihilominus ius & potestatem administrandi potest recipere à Colonienf. Episcopo, vel eam habet sua auctoritate. Idem pene eisdem verbis ex Inno. habet Archidiaconus in e. Legimus. dist. 93. Hanc etiam sententiam sequitur Glossa Clem. 1. de iur. in verbo, Reges.

In presenti quaestione, si Canones, & iura per se sola consideremus, prima sententia magis videtur cum ipso iure Canonico conuenire: quoniam is, qui est electus in Regem Romanorum, nisi confirmetur, & coronetur à Pontifice Romano, Imperator non est, quamuis designatus sit in Imperatorem: ergo res Imperij non administrat.

Quomodo etiam institutus, & designatus hæres, testatore viuente, res hereditarias non administrat, nec vllus operatur, antequam sit. Præterea Imperator per confirmationem, & coronationem, Imperium consequitur: ergo ius Imperij administrandi ante non habebat. Adde quod cæteri, qui per electionem, & confirmationem superioris auctoritate facta præficiuntur ecclesijs, iurisdictionem non accipiunt ex sola electione, cuiusmodi sunt episcopi & cæteri Præfecti Ecclesiarum, c. Nostri, de elect. At vero consuetudine factum est, vt Imperator ex sola electione Imperium administrat, & ideo secunda sententia consuetudini, & vsui consentanea in hac controuersia valuit.

Ex his colligitur, quid sit dicendum ad ea etiam, quæ queri solent, An videlicet Imperator electus, & confirmatus, auctoritatem administrandi statim ipso iure consequatur? Auctores primæ sententiæ negant, ea ratione adducti, quod Imperator non est, nisi vngatur, consecratur, & coronetur à Pontifice. Auctores vero secundæ sententiæ opinantur, Imperatorem ius habere administrandi electione, & confirmatione, quia Episcopi electi, & confirmati, quæ iurisdictionis sunt, administrant, antequam consecrationem accipiant, quamuis non ea, quæ sunt Ordinis, quia non nisi per consecrationem Ordinem Pontificum suscipiunt: At Imperator per consecrationem, nullum Ordinem ecclesiasticum suscipit, Item, quia sicut matrimonium legitime accedente consensu contrahitur, & annuli traditio matrimonium non facit, sed signum est matrimonij ante contractum ita per electionem, & confirmationem Imperator Imperium nanciscitur, consecratio vero, & coronatio sunt signa Imperij adepti.

Mihi vero magis placet, Imperatorem, si iura nuda inspiciamus, ius administrandi Imperij per solam electionem, & confirmationem sequi, quia reuera Imperator est, cum primum est Romani Pontificis auctoritate confirmatus, quamuis nondum sit vnctus, consecratus, & diademate redimitus: quia iurisdictionem Imperatoriam dat

Pontificia confirmatio, cætera vero sunt signa iuris, & potestatis obtentæ.

Soler etiam queri, An saltem ex sola electione Imperator rite, & legitime Regnum Romanorum, quamuis non Imperium administrat? Augustinus Anconitanus de Potestate Ecclesiæ quæst. 39. art. 3. sentit, per solam electionem, & confirmationem Pontificiam ius habere administrandi Regnum Germanorum, ex consuetudine, quam scit, inquit, & tolerat Romanus Pontifex: non tamen habere potestatem administrandi Regnum Italiæ, siue Romanorum: Sic ille. Olim ante Decretum Pontificium de septem Electoribus Imperatoris Germaniæ proceres eligebant tantummodo aliquem in Regem Germaniæ: nam vt constat ex historijs, Ludouicus Quartus, filius Arnulphi Imperatoris, Conradus Primus, & Henricus Primus, solum fuerunt Germaniæ Reges, non Reges Italiæ, aut Imperatores: Otho etiam I. Otho II. & Otho III. primum fuerunt electi in Reges Germaniæ, & donati Aquiligrani corona argentea ab Episcopo Moguntino, vel Colonienf. deinde fuerunt electi Reges Italiæ corona ferrea redimiti ab Episcopo Mediolanens. postea facti Imperatores Romanorum, ac diademate coronati Romæ a Summo Pontifice: at post editam constitutionem de septem illis Electoribus, nullus eligitur in Regem Germaniæ, quin simul in Regem Romanorum eligatur. Cumque id iuris, & potestatis eligendi habeant Septemviri Germaniæ Romani Pontificis auctoritate, consequens est, vt simpliciter potestatem administrandi Regnum Romanorum iure non habeat electus Rex Germaniæ, nisi approbatus, vel confirmatus à Romano Pontifice. Sed consuetudine receptum est, vt ius habeat administrandi, tum Regnum Germaniæ, tum Regnum Italiæ per solam electionem.

Queritur etiam solet, An Rex Romanorum electus, nondum tamen à Romano Pontifice confirmatus, possit priuilegia concedere, cuiusmodi sunt legitimis natalibus restituere, emancipare, manumittere, tutores, & curatores dare, dignitates, Comites, Marchiones, & Duces creare, tabelhones, & alios ministros, & magistratus constituere? Speculator in tit. de rescripti presentatio. §. ultimo, versic. Item quod obtentum, docet, ius habere concedendi priuilegia, & cætera, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, quæ iam à nobis commemorata: non tamen, posse, quæ sunt contentiosæ iurisdictionis. Sed dicendum est, iuris magis esse consentaneum, vt non possit vlla priuilegia concedere: vsu tamen, & consuetudine introductum est, vt priuilegia concedat, siue ad voluntariam, siue ad contentiosam spectent iurisdictionem.

Insuper queritur solet, An si Electores inter se in Electione Imperatoris dissentiant, possit vterque electus Imperator res Imperij administrare? Glossa in Clementina prima, de iur. iurando. §. Porro, in verbo Reges, testatur se vidisse, (vt illius verbis vtar) & habere formas quarundam literarum de registro Innocentij tertij, quæ emanarunt super negotio discordiæ, de qua fit mentio in capitul. Venerabilem, de electione, continentium; quod inconcussa consuetudo Imperij consona rationi iuris per patientiam Sedis Apostolicæ tolerata, & per tolerantiam approbata hoc habet, quod duobus electis in discordia, vterque administrat, & vt Rex omnem Imperij iurisdictionem exerceat: quod declarat verum, donec per Papam alterius electio fuerit approbata, vel reprobat. Hæc Glossæ sententia, teste Castaldo, de Imperatore quaestione septuagesima, est communi consensu recepta: led locum habet, cum electores ita dissentiant, vt sint suffragijs vtriusque pares, hoc est, cum tres vnum eligunt, & totidem eligunt alterum in Imperatorem. Nam si ex vna parte tres vni sua suffragia ferunt, & quatuor alteri, ille erit IMPERATOR electus, qui maioris partis suffragijs fuerit designatus.

Tertio queritur, An Imperator sit summo Pontifici subiectus in his, quæ ciuilia, siue profana, & temporalia

sunt? Cardinalis hanc questionem tractavit in capitulo, *Cum ad verum, distinctione 96.* Castaldus de Imperatore, *quastio. 50.* Michael Vulcanus, de *Regimine mundi, parte secundam, q. undecima principali.* Constat inter omnes, in his, quae sacra, spiritalia, & Ecclesiastica sunt, Imperatorem Romano Pontifici tanquam superiori esse subiectum: Item, ratione peccati, posse à Romano Pontifice admoneri, corripi, & poenis Ecclesiasticis puniri. Vnde si vsurarius sit, si sediciosus, si facinososus, & perditorum hominum fautor, si sacrilegus, simoniacus, Schismaticus, vel Hæreticorum adiutor, pericurus, & in omnes crudelis, & in his peccatis, vel alijs in Ecclesiam contumax, potest à Romano Pontifice sacris interdici, vel à cætu piorum excludi, ut constat ex capitulo. *Mouit, de iudic. & cap. Ad Apostolica, de sentent. & re iudic.* Tota igitur difficultas est, An Imperator in his, quae sunt profana, & temporalia, sit Romano Pontifici subiectus, tanquam ei minor, & inferior; ita ut per eum possit iustus de causis Imperio priuari? Dux olim fuerunt Auctorum sententiæ, vna negantium esse subiectum: hoc ideo, quia voluit, Imperatorem supremam in his auctoritatem, & potestatem habere, ita ut nullum superiorem in terris agnoscat, & habeat. Hanc sententiam securus est Hugo, ut testatur Glossa in capitulo. *causam, quast. 2. qui filij sint legitimi, in verbo, Ad regem,* eandem sequi videtur Michael ille supra nominatus, & testis Bartolus in l. 1. ff. de requirent. re. §. vlt. ad fin. Danes, Aligerius Philosophus, & poeta Florentinus senserunt, Imperium à Summo Pontifice non pendere: ob quod, ut idem Bartolus ait: fuit post mortem quasi de hæresi damnatus cum oppositum, inquit Bartolus, Ecclesia teneat, & pulcherrimis rationibus probet. Item Antonius tertia parte, tit. 21. cap. 5. §. 2. Danes, inquit, Florentinus poeta librum composuit de Monarchia, ubi vult probare, Monarchiam esse in Imperio Romano & in Rege Romanorum, quod nullam dependentiam habeat à Papa, sed à solo Deo, nisi in spiritualibus: & in hoc erravit. Additque, Quem errorem magis diffuse persecutus est Okam, Ordinis Minorum quasi ad nihilum deducens potestatem Papæ, & Prælatorum in temporalibus dominio. Quamobrem multi doctissimi, cum questionibus disputabant de potestate Ecclesiastica. Hæc B. Antonius dicit, quia eo tempore Ludouicus Bauarus contendebat, se supremam potestatem in temporalibus habere, & Romano Pontifici solum in ijs, quae spiritalia sunt, esse subiectum, & Imperium esse proxime à Deo solo. Cuius sententiæ fautores fuerunt Marsilius Patavinus, & nonnulli ex familia Franciscana Apostatae, & Nicolaus Fabrianensis Apostata ex Ordine sancti Augustini Eremitico, & Ioannes Parisiensis Theologus instituti Dominicanici.

Cæterum contra eam scripserunt Augustinus Anconitanus Augustinianus in li. de potestate Ecclesiastica Aluarus Pelagius Franciscanus, Durandus S. Portiani, & Ioannes Turrecre. Dominicani, & alij magni viri, multis rationibus comprobantes Imperium esse, ac pendere à Summo Pontifice, & Imperatorem etiam in temporalibus esse Rom. Pontif. subiectum.

Secunda sententia est, Imperatorem in temporalibus esse Romano Pontifice minorem, & inferiorem, eique iure diuino subiectum. Quæ sententia est communi consensu Iuriconsultorum recepta: partim in capitulo. *Nonit, de iudic. partim in capitulo. Cum ad verum, distinctione 96. partim capitulo. Quoniam, distinctione decima, partim in l. Bene à Zenone, Codice de quadrienn. p. a scrip.* Et certe hæc sententia ex iure ipso Canonico aperte colligitur: in quo habemus, Romæ successorem Petri, & Christi Vicarium in terris, summam in Ecclesia potestatem habere, & omnes esse illi tanquam capiti, Pastori, & Patri subiectos. Nec satis est, si quis dicat esse quidem subiectos in spiritualibus, non autem in temporalibus, & supremam esse illius in spiritualibus potestatem, in temporalibus non item: nam Canones, & iura plane testantur, Ecclesiam veramque potestatem, & vtrumque gladium à Christo Domino accepisse. In capitulo. *Omnes, distinctione vigesima secunda, Ni-*

colaus Primus, de Romana Ecclesia loquens, illam, inquit, solus ipse Deus fundauit: & supra petram Fidei nascentem crexit, qui beato Petro aeterna vita clauigero, terreni simul, & celestis Imperij iura commisit. Vbi Glossa. *Argumentum, ait, quod Papa habet vtrumque gladium, scilicet, spirituale, & temporale.* Item Ioann. 2.2. in *Extrauaganti, si fratrum.* Ne sede vacante, um dixisset, vacante Imperio, iurisdictionem ad Romanum Pontificem deuolu, subiungit: *Cum in illo ad saecularem iudicem nequeat haberi recursus, ad summum Pontificem, cui terreni simul, & celestis Imperij iura Deus ipse commisit, Imperij prædicti iurisdictionem, & dispositionem deuoluuntur, & capsa, durante ipsius vacatione Imperij, per se, vel alium, seu alios exercuisse nescitur in Imperio memorato.* Et in *Extrauaganti, Vnam Sanctam, Bonifacij VIII. qua est inter communes, de Maieris.* & obediens. Pontifex definit Ecclesie vnus vnus esse caput, non duo capita, quasi monstrum, Christum videlicet, & Christi Vicarium, Petrum, inquam, Petrique successorem, dicente Domino ipsi Petro, *Pascis oves meas.* Et infra dicit, esse vnum ouile, & vnicum Pastorem. In hac, eiusque potestate duos esse gladios, spirituales videlicet, & temporales: Vtrumque esse in potestate Ecclesie, temporalem quidem, pro Ecclesia, spirituales vero ab Ecclesia exercendum. Temporalem gladium manu Regum, & militum, sed ad nutum, & patientiam Sacerdotis, regi, spirituales vero, sacerdotis ministerio. Et multis ibi probat Pontifex, gladium temporalem, spirituales esse subiectum. Primum, inquit, *Euangelica dicitur instrum. ut, duos esse gladios in Ecclesia. Nam dicentibus Apostolis. Ecce gladij duo hic, in Ecclesia scilicet: cum Apostoli loquerentur, non respondit Dominus, Nimis esse, sed satis: certe qui in potestate Petri, temporalem gladium esse negat, male verbum attendit Domini proferentis: Conuertere gladium tuum in vaginam. Secundo, oportet, inquit, gladium esse sub gladio, & temporalem auctoritatem spirituales subijci potestati. Tum quia Apostolus dicit: Non est potestas nisi à Deo: quæ autem à Deo sunt, à Deo ordinata sunt: non essent autem Ordinata, nisi gladius esset sub gladio, & tanquam inferior reduceretur per alium in supremam. Tum quia secundum beatum Dionysium, lex Diuinitatis est, in summa per media in summa reduci. Spirituales autem, & dignitates & nobilitates quamlibet terrenam præcellit potestatem: quod etiam ex decimarum datione, & benedictione, & ipsius potestatis acceptione, & ipsarum rerum gubernatione clarius oculis intuemur. Item quia veritate testante, spirituales potestas terrenam potestatem insinuere habet, & indicare, si bona non fuerit, iuxta vaticinium Hieremie. Ecce constituite hodie super gentes, & regna, & cætera quæ sequuntur. Spirituales vero potestas si desinat: minor quidem à suo superiore, suprema vero à solo Deo, non ab homine poterit iudicari, testante Apostolo: Spirituales homo iudicat omnia, ipse autem à nemine iudicatur: Data est igitur, inquit, hæc auctoritas diuino ore, Petro, suisque successoribus in ipso discente Domino: Quodcumque ligaueris, &c. concludit Pontifex: Quicumque igitur potestati à Deo sic ordinata resistit, Dei ordinationi resistit, nisi duo, sicut Manichæus, fingat esse principia: quid falsum, & hæreticum iudicamus: quia testante Moysa: non in principis, sed in principio calum Deus creauit, & terram. Porro subesse Romano Pontifici, omni humana creatura declarauimus, definimus, & pronunciamus omnino esse de necessitate salutis. Hæc ibi Pontifex. Præterea Innocentius Quartus, in Concilio Lugdunensi, quod habetur in capitulo. *Ad Apostolica, de sentent. & re iudic. in sexto,* ex illis verbis Christi Domini, *Quoscumque ligaueris super terram, & reliq. ostendit, Romanum Pontificem posse Imperatori ex iusta, & debita causa Imperium abrogare.* Et *Clementina, prim. de iureiurando.* Clemens V. docet, Imperatorem iurare debere, se Romano Pontifici, & Romane Ecclesie fidelem futurum, & iura eiusdem Pontificis: & ecclesie perpetuo defenditur. Insuper ex cap. *venira bilom, de elect. & Clem. 1. de iureiurand.* constat, eum qui in Regem Romanorum eligitur, approbatur, vel confirmari à Romano Pontifice vngi, consecrari, coronarique: eo ipso igitur*

Impera-

Imperator Romano Pontifici, vt superior: subijcitur. In capitulo, *solita, de Maioritate & Obedientia*, Innocentius Tertius ostendit, Imperatorem non præesse Pontifici, sed subesse, & ei obedere debere: Rex, inquit, vel Imperator super bonos, & malos gladij potestatem accepit: sed in eos solummodo, qui utentes gladio eius sunt iurisdictioni subiecti. Et prerogatiuam Pontificis colligit ex verbis Hieremie præfatis: *Ecco constitui te super gentes, & regna; & ex eo, quod Deus fecit duo magna luminaria in firmamento cali: luminare maius, quod præfuit diei, & luminare minus quod præfuit nocti.* [Vtrumq; magnum, sed alterum maius. Ad firmamentum igitur cæli, hoc est, vniuersæ Ecclesiæ, duas instituit dignitates, quæ sunt, Pontificalis auctoritas, & Regalis potestas. Sed illa quæ præfuit spiritualibus, maior est: quæ vero carnalibus, minor: vt quanta est inter solem, & Lunam, tanta inter Pontifices, & Reges differentia cognoscatur.] Et deinde concludit Pontifex, se rationabiliter Imperatorem increpare potuisse: *quia nobis, inquit, in beato Petro sunt oues Christi commissæ, dicente Domino: Pasce oues meas, non distinguant inter has oues. & alius: & alienum à suo demonstraret ouili qui Petrum, & successores ipsius magistros non recognosceret, & pastores. Et illud, inquit, nouissimum est, quod Dominus dixit ad Petrum, & in Petro ad successores ipsius: Quodcumq; ligaueris super terram, nihil excipiens, qui dixerit: Quodcumq; ligaueris, &c. Et in capitulo, *Valentianus, distinctione sexagesima tertia*, scribens Valentinianus Imperator Mediolanensis ecclesiæ Clericis, & Suffraganeis, ait: *Talem in Pontificali constitui te sede, cui & nos qui gubernamus Imperium, sincere nostra capita submittamus. & eius monita, dum tanquam homines delinquimus, necessario, veluti curant is medicamina suscipiamus.* Vnde Innocentius Tertius, in c. *Nouis, de Iudic.* hoc exemplo Valentinianus probat, posse Pontificem Rom. in quemlibet exercere potestatem ratione peccati ab eo commissi. Non igitur, inquit, iniuriosum sibi debet Regia dignitas reputare, si super hoc Apostolico iudicio se committat: cum Valentinianus inelytus Imperator, Suffraganeis Mediolanensis Ecclesiæ dixisset legatur: *Talem in Pontificali sede constitui te, cui & nos, qui gubernamus Imperium, sincere nostra capita submittamus.**

Idem Innocentius Tertius, in c. *Per venerabilem, qui filij sunt legitimi*: constituitur se in alijs regionibus, extra Patrimonium beati Petri, certis causis inspectis, temporalem iurisdictionem casualiter exercere: *Non, inquit, quod alieno iuri præiudicare velimus, sed quia sicut in Deuteronomio continetur: Si difficile, & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, inter sanguinem, & sanguinem, inter causam, & causam, lepram, & lepram; & iudicium intra partes videris variari: venies ad Sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem, qui fuerit illo tempore: qui iudicabit tibi iudicij veritatem, & facies quod dicitur, decerint, qui præfunt loco, quem elegerit Dominus, sequerisq; eorum sententiam. Qui autem superbierit, nolens ob id iura Sacerdotis Imperio, qui eo tempore ministrabit Domino Deo tuo, decreto iudicij morietur.*

Deinde ostendit Pontifex huiusmodi sacerdotem esse B. Petri successorem, cui Dominus in B. Petro dixit: *Quodcumq; ligaueris super terram, erit ligatum & in calis.* Idem probat ex Paulo, qui vt plenitudinem potestatis exponeret, ad Corinthios scribens, ait: *Nescitis quoniam Angelos iudicabimus, quanto magis secularia?* Argumentatur Pontifex ratione sumpta à maiori: quasi diceret: Si potestatem accepimus de causis spiritualibus iudicandis: ergo accepimus quoq; potestatem cognoscendi, & iudicandi causas temporales.

Præterea hæc sententia rationibus confirmatur. Nam omnis virtus, facultas, ars, disciplina, quæ circa finem aliquem versatur, videtur tanquam administris his viribus, artibus, & disciplinis, quæ occupantur in his, quæ sunt ad finem, ac proinde ars, quæ de fine tractat, præest, & præcipit ijs artibus, & disciplinis, quæ se exercent in eo, quod est ad finem: sed Summus Pont. tanquam Christi Vicarius curat, & tractat æternam salutem hominum, ergo præest vniuersis Principibus, Regibus, & Imperatoribus, qui cæ-

tera tractant, quæ ad ciuilem, & temporalem hominum salutem, & bonum referuntur. Deinde, vt argumentatur Glossa in capitulo, *Causam, de Foro compet. in verbo, Ad Regem.* in ecclesiâ, quæ est vnum corpus, duo simul capita esse non possunt: at qui ex Euangelio constat, beati Petri successorem esse Christi Vicarium, & caput ecclesiæ: iuxta illud Ioannis: *Pasce oues meas,* & illud Matthæi: *Super hanc petram ædificabo ecclesiâ meam:* ergo Imperator est illi subiectus: alioqui si supremam in temporalibus potestatem haberet, essent duo in ecclesiâ capita: vnum in spiritualibus, videlicet summus Pont. alterum in temporalibus nimirum Imperator: essent duo Dei Vicarij in certis, vnus in spiritualibus, alter in temporalibus, contra id quod habetur in capitulo, *Fundamenta, de Electione in sexto:* quæ omnia, quam absurda, quamque intolerabilia sunt, quis non videt? Item, si Imperator in temporalibus aberret à lege, & iure, & recta ratione, Romani Pontificis est ipsum corrigere, ad vitam rectam reducere. Quia temporalia, & terrena iudicantur, & diriguntur per regulam cælestium, & spiritualium, non è contrariio: ergo Imperatorem summus Pontifex iudicat, non Pontificem Imperator.

Vnum tandem adijcio, caute esse Albericum legendum in Dictionario, in verbo, *Electio*, vbi sic ait: *Pastores Ecclesiæ: tunc falcem in messem alienam fecerunt quatuor Decretales: vnam de electione Imperatoris, quæ incipit: Venerabilem, & sibi de hoc not. per omnes. Alia est super dispensatione Federici Imperatoris Extra. de sentent. & re iudic. cap. Ad Apostolicam, in sexto. vbi etiam de hoc not. per omnes. Alia est super discordia orta, & sententia criminis laici. Matthei lata per Imperatorem Henricum, quæ est in Clement. de sentent. & re iudic. Pastoralis. Alia est in Clement. prim. de Iureiurand. quod Imperator tenebatur prestare iuramentum fidelitatis Papa, & de aliqua potestate Papa super Imperatorem. Quæ Decretales, an sint iusta; DEVS nouit: nullam enim earum, saluo sanctorum consilio (si ferreoneum foret, reuoco) credo iuri consonam: immo eas credo proditas contra iura, & libertatem Imperij; & iusto potestates distinctas, à DEO processisse. De quo satis notaui l. prim. Codic. de summa Trinitate, & Fide Catholic. Sic ille*

Certe Albericus multa his verbis dixit contra Pontificiam potestatem, quam vt filius reuereri, & tueri deberet. Nec enim Pontifex in messem alienam falcem immisit, cum Constitutionem edidit de electione Imperatoris, qui creatur, vt patronus, & defensor, & propugnator Ecclesiæ, & proinde iure suo vitur Romanus Pontifex, cum iurisdictionem excipit ab Imperatore, qui vult eum esse Romanæ Ecclesiæ, cuius auctoritate instituitur, patronum, & tutorem Ecclesiæ: cuius etiam concessa translatum est Imperium à Græcis ad Germanos, siue Francos. Item iure suo vitur Romanus Pontifex, cum Imperatori iustus de causis Imperium abrogat, sacris interdicit, & subditos à iurisdictionis vinculo, & religione soluit: vt fecerunt Gregorius Septimus, & Gregorius eo nomine II. Id vero tolerari nequit vilo modo, quod dicit, prædictas Pontificas Constitutiones editas fuisse contra iura, nec enim pugnant cum iure naturali diuino, vel Canonico, immo nec cum ipso iure ciuili, quod iuri Canonico subiectum debet esse, ita vt per ipsum corrigi, emendari, restringi, abrogari, & mutari possit. Verum contra hæc sententiam multa obijciuntur. Primum obijciat Ludouicus Bauarus in Constitutione illa, quam edidit, quamque habet Nauclerus in *secunda parte Chronologia, Generat. 45. Anno 1337.* prædictam sententiam sacris Canonibus iuri, ac rationi aduersari, sicut expresse patet in cap. *Cum ad verum.* & cap. *Si Imperator,* & cap. *Duo sunt, distinctione. 96.* in quibus locis habetur: nec imperatorem iura Pontificatus, nec Pontificem iura Imperij sibi vsurpare debere: & imperatorem suæ potestatis priuilegia esse diuinitus consecutum. Item 23. quæst. 4. ca. *Quæsitum,* & ibi Glossa dicit, has potestates esse distinctas, & neutram ab altera pendere.

Imperator enim non habet imperium à Papa, sed à solo Deo, c. legimus. *distinct. 93.* vbi Hieronymus inquit, *exercitius facit Imperatorem.* vbi Glossa etiam addit, cum verum imperatorem esse ex sola electione, antequam à Papa confirmetur. Obijciebat idem etiam Ludouicus Bauarus, id quod legitur in cap. *Quoniam, distinctio. 10.* nempe: *Quoniam idem Mediator Dei, & hominum, sic actibus proprijs, & dignitatibus distinctis officia viri utique potestatis discreuit propria, volens Medicinali humilitate hominum corda sursum efferi, non humana superbia versus ad inferiora demergi, ut etiam Christiani imperatores pro aeterna vita Pontificibus indigerent: & Pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum, Imperialibus legibus vterentur: quatenus spiritualis actio à carnalibus distaret incurfibus: & Deo militans, minime secularibus negocijs sese implicaret, ac vicissim ne ille diuinis rebus praesidere videretur, qui esset negocijs secularibus implicatus.* Ecce, Ludouicus ille Bauarus aiebat: quomodo institutione Dei, imperatoria potestas, & auctoritas Pontificia sunt duæ potestates distinctæ, & neutra pendet ab altera? Hæc eadem obijciebat Petrus Cunerius in Senatu Parisiensi (Parlamentum appellant) tempore Philippi Valesij anno Domini 1329.

Ad hæc omnia respondeo, ex Innoc. III. *in c. per venerabilem, qui filij sunt legitimi,* duplicem illam potestatem, spirituales dico, & temporalem, esse distinctam functionibus, & officijs, & vtramque iure, & habitu summum Pontificem habere: & præterea spirituales habere vsu, & functione: temporalem vero in terris, ac locis extra Patrimonium Romanæ Ecclesiæ positis habere quidem vsu, & exercitatione in certis causis, non tamen in omnibus. Et ita Romani Pontificis est in certis causis imperatorem dirigere, corrigere, & iudicare, prout ad communem Reipublicæ Christianæ, & Catholice Ecclesiæ salutem, pacem, & vtilitatem conducit.

Secundo obijciunt id, quod habetur in Authentica, *Quomodo oporteat Episcopos, collat. 1. Maxima quidem in omnibus sunt dona Dei, à superna collata clementia, sacerdotum. & imperium: illud quidem diuinis ministrans, hoc autem humanis præsidens, ac diligentiam exhibens: ex vno eodemque principio vtroque procedentia humanam exornant vitam.* Ergo Pontificis est, spiritualia, sacra, & diuina curare: imperatoris vero temporalia, ciuilia, terrena, & quæ ad tranquillum Reipublicæ statum pertinent, gubernare. Respondeo, iure, & habitu vtramque potestatem, spirituales, & temporalem penes Romanum Pontificem esse: sed functione, & vsu ad eum non pertinet temporalis potestas extra ea loca, quæ sunt in Patrimonio B. Petri, nisi certis ex causis: Et ideo in Authentica dicitur, Pontificem, spiritualia, & diuina curare, actione videlicet, & vsu, ad imperatorem vero temporalem, quia functione, & vsu, exercet eam. Item vtraque potestas iure, & habitu est à Deo, sed non eodem modo: nam in Pontifice est spiritualis, & temporalis proxime à Deo: spiritualis quidem iure & vsu, temporalis vero iure, non vsu, nisi in certis causis: in imperatore vero est temporalis tantum iure, & vsu, à Deo quidem non proxime, sed per Romanum Pontificem, à Deo est proxime in imperatorem deriuata.

Tertio obijciunt, in iure Canonico sæpe dici, imperatoris, & Regis, non autem Pontificis esse, cognoscere, & iudicare causas temporales. Vnde ipsimet Pontifices Romani consistunt, ad se causas spirituales pertinere, ad imperatores vero & Reges, causas temporales spectare. Hoc fatetur Alexan. III. *in c. Causam 2. & ca. Lator, qui filij sunt legitimi.* Idem quoque fatetur Innocentius Tertius, *in cap. Neuit in principio, de Iudicij, & in cap. Licet, & cap. Ex tenore, de Foro competent.* Immo Alexander Tertius *in cap. Si duobus, de Appellatio.* ait, Appellationem à Ciuili iudice ad Sedem Apostolicam non valere, nisi in ijs, qui sunt ecclesiæ temporali iurisdictioni subiecti. Vbi Glossa dicit in

verbo, *Credimus: Et ita patet, quod iurisdictionis temporalis non pertinet ad Ecclesiam, nec ea debet se introuentere in iudicium iudicij secularis: quod probat ex multis iuris capitibus. Idem colligitur ex cap. Regum. 23. quæst. secunda, & cap. Quassum, eadem causa, quæstione quarta. Item, cap. Quo iure, distinctione octaua ex Augustino dicitur, iure humano hanc rem esse huius, illam illius. Iura autem humana, inquit Augustinus, iura imperatorum sunt: quia ipsa iura humana per imperatores, & rectores sæculi Deus distribuit humano generi. Tolle iura imperatorum, & quis audeat dicere: Hæc villa est mea, meus est iste seruus, mea est hæc domus? Et capitulo, conuenior. 23. quæstione octaua, Ambrosius ait: Fundum, argentum, & cetera huiusmodi, ab imperatoribus nos habere: sed Basilicæ, & cetera, quæ diuina sunt, non esse imperatoris potestati subiecta: quasi dicat, imperatorum esse gubernare, quæ humana, & terrena sunt: Pontificum vero quæ spiritualia, sacra, & diuina. Respondeo, in iure Canonico dici, causas spirituales ad Pontifices pertinere, temporales vero ad imperatores, & Reges: quia nimirum actione, & vsu spiritualia tractare Pontificum est: temporalia vero imperatorum, & Regum. Et ideo Romani Pontifices spirituales causas cognoscunt, & tractant: temporales vero laicis iudicibus relinquunt: nam huiusmodi causas in certis solum euentibus Pontifices agunt, & iudicant. Et hoc dicit expresse Innocentius Tertius *in capitulo, per venerabilem, qui filij sunt legitimi.* Alioqui vero vtraque potestas, & spiritualis, & temporalis, habitu penes Romanum Pontificem est.*

Quarto opponitur id, quod Christus Dominus Matthæi 22. dixit: *Redde quæ sunt Cæsari, Cæsari:* quibus verbis ius, & potestatem Imperatoris approbavit, & Petro dixit: *Conuerte gladium tuum in vaginam.* Vbi gladium, id est, potestatem temporalem, Petro denegasse videtur: & Pilato Imperatoris ministro respondit: *Non haberes potestatem aduersus me vllam, nisi tibi datum esset desuper.* vbi confiteri videtur, Imperatoris potestatem esse à Deo, non à Rom. Pontifice: & eidem Pilato alias dixit: *Regnum meum non est de hoc mundo:* quibus verbis negat se temporalem regnum habere. Ergo Petro Vicario suo temporalem potestatem non dedit. Alibi quoque cuidam dicit: *Homo, quis me constituit Iudicem, ausi diuisorem inter vos: vbi subindicat nihil ad se pertinere causam de hereditatibus diuidendis.* Respondeo ad singula. Dixit Christus, *Redde quæ sunt Cæsari, Cæsari:* vbi Cæsaris Imperium non omni ex parte approbavit: sed dixit, vt ea, quæ illi debebantur soluerentur. Cum item dixit Petro: *Conuerte gladium tuum:* illi gladium non ademit: sed prohibuit ne gladio vteretur: ergo potius ex hoc loco licet arguere, Petrum gladij ius habere, quam is non vsu eius, & exercitationem. Cum etiam dixit: *Regnum meum non est de hoc mundo:* significauit se non habere Regnum more Regum, ac principum mundanorum, videlicet iure belli, vel per successionem hereditariam, vel per electionem hominum, vel per tyrannidem, & vim, vel per donationem vel emptionem humanam: quia reuera Christus Dominus regnum habuit spirituale, & temporale iure redemptionis, quo Mundum a peccati seruitute liberauit. Sicut enim Christus, vt Deus, iure creationis est totius mundi dominus: sic Christus, vt homo, totius orbis terrarum est dominus iure redemptionis: & habuit quidem ius regni, sed vsu sese sponte abdicauit, vt insigne mortalibus paupertatis, & humilitatis exemplum relinqueret. Et ideo negauit se vsu, & actione, non iure, habitu, & potestate iudicem, & diuisorem de hereditatibus. Cum Pilato demum dixit: *Non haberes potestatem aduersus me vllam, & c.* non concessit vllum Pilato ius, quo ipsum iure, & legitime iudicaret, sed concessit ius facti, quasi diceret: Nisi tibi desuper esset permillum, etiam factio ipso me nequaquam iudicares, ac condemnares.

Ad extremum obijciunt, Imperium cepit ante Christi Domini ortum, ergo multo magis ante Pontificatum

Petri, ac proinde à Romano Pontifice non est. Item, si Imperator in temporalibus esset Romano Pontifici subiectus, liceret ab Imperatore ad Romanum Pontificem appellare; Imperator etiam esset, aut dici posset Romani Pontificis Vicarius; esset vt vulgo dici solet, Vassallus, aut feudatarius Pontificis. Respondeo, nihil ex his argumentis confici. Nam imperium, vt à Iulio Cesare, aut Octauius Augusto cepit, non fuit à Romano Pontifice, sed tyrannide, & vi, aut qualicumque belli iure acquisitum; & deinde expresso, vel tacito Populi Romani consensu confirmatum, & Imperatores vsque ad Constantinum, vel à populo, vel à Senatu, vel à militibus, vel etiam ab Imperatoribus nominabantur & eligebantur.

At Imperatores Christiani, Romano Pontifici subiecti fuerunt, & sunt, tanquam Christi Vicario. Nec tamen idcirco ab Imperatore ad Romanum Pontificem prouocatur, hoc enim pertinet ad functionem, exercitium & vsum potestatis: quem vsum Romani Pontifices sibi non sumunt, nisi in certis quibusdam casibus. Hinc etiam patet, cur Imperator non dicatur Pontificis Vicarius, nimirum ad nulum eius reuocabilis: quia Imperatoris est, quod ad vsum & exercitium spectat ordinaria imperij administratio: sed quatenus Imperator Christianus est: Romano Pontifici subiectus est, tanquam omnis suo pastor, tanquam filius patri, & tanquam membrum capiti. Et rursus, quatenus Ecclesie est Aduocatus, Procurator & Protector, ab Ecclesia Imperium habet acceptum, nimirum ab eo tempore, quo Carolus Magnus est Imperator Romanorum auctoritate Leonis Tertij constitutus, & ideo eligitur in Regem Romanorum, & à Romano Pontifice confirmatur, vngitur, consecratur, coronatur.

Obiici etiam potest id, quod habetur in Epistola 61. ex Registo Gregorij libro secundo, Indictione vndecima, vbi Gregorius scribens Mauricio Imperatori, sapius eum vocat Dominum suum, & se famulum, & seruum ipsius proficitur. Item dicit, ipsi Imperatori super omnes homines datam esse cœlitus potestatem, & manui eius commissos esse à Deo sacerdotes. Item ibidem scribit: *Sic ego quidem iussioni subiectus eandem Legem* (videlicet Imperatoriam, quam Mauritius Imperator rulerat, ne scilicet miles in Monasterio susciperetur) *per diuersas terrarum partes transmitti feci, & quia lex ipsa omnipotenti Deo minime concordet, atque per suggestionem mea paginam serenissimis dominis nunciaui vtrouique: ergo quae debui, excolui, qui & Imperatori obedientiam praebui: & pro Deo quod sensi, minime tacui.* Respondent quidam Gregorium hanc omnia dixisse modeste, & humiliter: sicut etiam se omnium seruum appellauit.

Data etiam imperatori potestas cœlitus est, hoc est, à Deo sed per Ecclesiam, & Romanum Pontificem, qui ipsum confirmat, vngit, consecrat, & coronat. Insuper Imperatori commisi sacerdotes sunt, nimirum, vt patrono, protectori & propugnatori Ecclesie. Responderi etiam potest, hæc omnia dixisse Gregorium, quia à tempore Iustiniani Imperatoris Ecclesiam, & sacerdotes sibi tributarios, & quasi famulos fecerant Imperatores contra fas, & ius diuinum, vnde tunc Imperatores sacerdotibus, & Pontificibus dominabantur factò, non iure: & quia id factum permittit Deus, dicebantur sacerdotes esse commissi manui Imperatorum à Deo videlicet permittente, non iubente. Sicut Paganis olim subiecti erant sacerdotes Christiani non iure, sed factò.

CAP. VII.

Aliæ quæstiones de eadem Imperatoris potestate diluuntur.

PRIMO quæritur, An Imperator ius aliquid habeat in conferendis dignitatibus, & beneficiis Ecclesiasticis? Respondeo, illum iure communi nullam auctoritatē habere, vt colligitur ex cap. *Cum ad verum*, dist. 96. illis verbis: *Ne ille* (scilicet imperator) *rebus diuinis præferre videretur,*

qui esset secularibus negotijs implicatus. Et cap. *Conuenior* 23. qu. 16. dicitur: *Et quæ diuina sunt, imperatoria potestati non sunt subiecta*, item cap. *Duo sunt*, & cap. si imperator, dist. 96. *Ad sacerdotes Deus voluit, quæ in Ecclesia disponenda sunt, pertinere non ad seculi potestates.* Et infra: *Non à potestatibus seculi, sed à Pontificibus, & sacerdotibus, omnipotens Deus Christianæ Religionis Clericos, & Sacerdotes voluit ordinari & distincti.* Item imperator est laicus, & laici nullum ius habent in huiusmodi. c. *Si quis*, 16. q. 7. & *duobus sequentibus*, & c. *Messana*, & c. *Sacro sancta*, de elect. Item, quamuis imperator vngatur & consecratur, laicus tamen est.

Secundo quæritur, An ex consuetudine possit imperator in his rebus supra dictis ius aliquid habere? Respondeo, minime, cap. *Messana*, & c. *Sacro sancta*, de elect. id probat Ioannes Selua in tract. de beneficijs par. 2. q. 23. n. 13. testimonio Ioannis Andreae, & Dominici in c. 2. de prebend. in 6. Obijciens, consuetudine fieri posse, quod priuilegio Principis fieri solet. Nam in l. *Hoc ius*, vers. *Ductus aqua*, ff. *De aqua quod ducitur*, & c. *stina*; consuetudo longo temporis cursu confirmata, priuilegio æquiparatur. Respondeo, in duobus casibus plus posse priuilegium, quam consuetudinem longissimam etiam hominum memoriam excedentem. Primo, quando quis non est capax potestatis: Ioannes Andreas & Dominicus in c. 2. de prebend. in 6. Innocent. cap. 1. de Apstla. Antonius in repet. super capit. *peruenit*, de censibus. Abbas in cap. *super quibusdam*, de verbos. significacionib. in c. *Notuit*, de Iudicijs, & in c. *Quanto*, de consuetud. Baldus in l. *Sislemnibus*, C. de Fide instrument. & in c. *Cum contingat*, de Foro comperen. Felinus in c. *Dilecto*, de prebend. quos omnes Auctores refert Ioannes Selua in eodem tract. de beneficijs par. 5. qu. 23. num. 13. At laici capaces potestatis spiritualis non sunt. Secundus casus est, quando consuetudo à iure improbat, c. *Cum satis*, de offic. Archid. Ioannes Andr. in c. 1. de Clerico egrotan. in 6. At iure damnatur; vt corruptela, consuetudo, quæ laicus eligit Clericos Beneficiarios ca. *Messana*, ca. *Cum terra*, c. *Quisquis*, de elect.

Quæres, An imperator ius habeat conferendi beneficia, quando per longissimum tempus, cuius initium longe est ab hominum memoria, conferre solitus est, & fama etiam testatur illum semper contulisse? Quidam sentiunt, hæc duo, si simul conueniunt, videlicet, fama, quæ testatur hoc vel illud quempiam possedisse, & tempus longissimum quo possedit, ius tribuere, & priuilegij locum habere etiam in ijs, quorum capaces non sumus: probant testimonio Ioannis Andreae & Abbatis in c. *Cum Apostolica*, de ijs, quæ sunt à Præla. sine consensu Capituli. Sed mihi hæc sententia non placet. Nam, vt testatur Hostiensis, & Archidiaconus (quos citat Panormitanus in cap. *Cum Apostolica*, prædicto) consuetudo, quamuis longissimo tempore confirmata, & fama, ius tribuere nequeunt in ijs, quorum capaces non sumus: & Ioannes Andreas, & Abbas tantummodo loquuntur de speciali casu, videlicet de decimis, quas laicus possederat per longissimi temporis spacium, & fama erat illum eas possedisse ante Concilium Lateranense Generale: tunc enim laicus decimarum ius acquisiuit, non quidem ex consuetudine, sed consensu Ecclesie, quæ voluit vt eas ille possideret, quia crederetur Romani Pontificis priuilegio possedisse.

Tertio quæritur, An imperator vi præscriptionis possit acquirere ius conferendi beneficia, vel eligendi Clericos Beneficiarios, aut nominandi, designandi, & offerendi, & vt dici solet, præsentandi Clericos ad beneficia? Respondeo minime, quia spiritualia laici præscribere iure non possunt: quoniam possidere nequeunt. *Glossa* & *Doctores* in cap. *Causam quæ de præscript.* In laicos item ius spirituale non cadit, cap. *Sacro sancta*, & cap. *Messana*, de elect. & Ioannes Andreas, Panormitanus, & alij ibidem, cap. *Bene quidem*, dist. 99. Item Ius patronatus in Ecclesia, quæ olim libera fuit, vi præscriptionis acquiri à laicis non potest. *Archid.* in c. *hortamur*, dist. 71. *Abbas* in c. *querelam*, de elect. & communis opinio, vt ait Couarru in regula, *possessor male fidei*, par. 2. §. 10. nu. 2.